

УДК 657.1.011.56

В. Я. Плаксієнко,д. е. н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава**І. М. Назаренко,**д. е. н., доцент, професор кафедри економічного контролю та аудиту,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

БЕЗПАПЕРОВА БУХГАЛТЕРІЯ: ПРИЗНАЧЕННЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

V. Plaksiyenko,

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting,
Poltava State Agrarian Academy

I. Nazarenko,

Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economic Control and Audit,
Sumy National Agrarian University

PAPERLESS ACCOUNTING: MISSION, COMPONENTS' DESCRIPTION AND KEY ASPECTS

Статтю присвячено дослідженню актуальності застосування безпаперової бухгалтерії в практичному аспекті діяльності бізнес-суб'єктів.

Доведено, що діюча практика організації безпаперового (автоматизованого) облікового процесу характеризується складністю, неузгодженістю та недосконалістю законодавчо-регуляторних заходів. Обґрунтовано, що практичне застосування інформаційних технологій уможливує організацію електронного документообігу облікового процесу. Перманентною компонентою електронного документообігу є електронний документ. Виходячи з теоретичного тлумачення електронного документу, виокремлено сукупність особливостей безпаперового обліку, яким властиві як переваги, так і недоліки.

Встановлено, що впровадження безпаперової бухгалтерії сприяє значному підвищенню ефективності організації облікового процесу суб'єкта господарювання на інноваційній основі. Електронний документообіг забезпечує поетапне системне фіксування, обробку та архівацію інформації про здійснювані господарські операції на підприємстві; організацію електронного обміну інформацією між різними ієрархічними рівнями управління бізнес-суб'єкта; оперативне генерування достовірної облікової інформації для ідентифікації аксіологічних стратегічних управлінських ініціатив та ін.

The article deals with the relevance of the paperless accounting use in a practical aspect of the business entities' activity.

We proved the current practice of organizing an automated (paperless) accounting process to be characterized by complexity, inconsistency and imperfection of legislative and regulatory measures. We also substantiated the practical application of information technologies to make it possible to organize the electronic document flow of the accounting process. A permanent component of the electronic document circulation is an electronic document. A set of features of the paperless accounting, which has advantages as well as disadvantages singled out based on the theoretical interpretation of the electronic document.

Introduction of the paperless accounting is stated to contribute to a significant increase in the efficiency of the accounting process organization at the business entity on an innovative basis. Electronic document flow provides phased system fixation, processing and archiving of information about the conducted business operations at the enterprise; organization of electronic information exchange between different hierarchical levels of the management at a business entity; operational generation of reliable accounting information to identify the axiological strategic management initiatives, etc.

Ключові слова: безпаперова бухгалтерія, документообіг, електронний документ, облік, документ, інформаційні технології.

Key words: paperless accounting, document circulation, electronic document, accounting, document, information technologies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний етап розвитку суспільства, економіки, бухгалтерського обліку, менеджменту характеризується інформаційністю, інтелек-

туалізацією та технічною модернізацією. Беззаперечним є факт, що когнітивно-інноваційний підхід ведення підприємницької діяльності створює підґрунтя для трансформації системи

управління підприємством з урахуванням вимог, характерних рис та особливостей інформаційного суспільства. У зв'язку з цим спостерігається домінування впливу новітніх інформаційно-інтелектуальних технологій, які змінюють конфігурацію бізнесу в напрямі електронного спрямування.

Цьому також сприяє Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні (на період 2013—2020 рр.), одним з пріоритетних завдань якої є забезпечення сталого розвитку національної економіки за допомогою новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, насамперед е-економіки [17].

У ракурсі актуалізації електронної економічної діяльності особливої актуальності набуває питання організації та розвитку безпаперового бухгалтерського обліку як важливої складової системи управління підприємством.

Діючи практика організації безпаперового (автоматизованого) облікового процесу характеризується складністю, неузгодженістю та недосконалістю законодавчо-регуляторних заходів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у розвиток теоретико-методичних та прикладних аспектів щодо застосування інформаційних технологій в обліковому процесі здійснено вітчизняними вченими, серед яких: Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, В.О. Осмятченко, М.С. Пушкар, В.Д. Шквір та ін.

Відзначаючи практичну значимість та цінність наукових результатів вчених, слід зазначити, що на сьогодні існує нагальна потреба в подальших дослідженнях питань щодо організації безпаперового (автоматизованого) бухгалтерського обліку на підприємствах.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження особливостей організації безпаперового бухгалтерського обліку на підприємствах та характеристика домінантних складових.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Активна інтеграція інформаційних технологій в систему бухгалтерського обліку обумовлює трансформацію організації облікового процесу.

М.С. Пушкар не безпідставно акцентує увагу, що на сьогодні виникає необхідність розробки такої теорії обліку, яка дає можливість формувати на практиці систему, здатну генерувати інформацію для повного задоволення різних потреб бізнесу в інформації. Без нової теорії облікова система залишиться в існуючому нерозвинутому стані, що загрожує країні опинитися в світі поза трендом формування постіндустріального суспільства [15, с. 16].

Без перебільшення, бухгалтерський облік є одним із методів пізнання соціально-економічних об'єктів, процесів і явищ, який забезпечує суб'єктів пізнання переважно кількісною інформацією про них. Діяльність у сфері бухгалтерського обліку має велике суспільне значення, зумовлене вагомістю економічної інформації, яка ним формується, у зв'язку з інтегрованістю цієї діяльності до процесу формування й реалізації економічної політики, управління економічними процесами та суб'єктами господарювання. Суспільний характер виробництва зумовлює зростаюче значення економічної інформації про його результати та суспільне значення сфери діяльності, яка забезпечує проведення дослідження у частині формування й розкриття економічної інформації. Інституціоналізація діяльності у сфері бухгалтерського обліку має забезпечити передбачуваність дій учасників цієї діяльності та формування економічної інформації на яку є суспільний попит [7, с. 95].

П. Гарньє стверджує, що проблема ефективності бухгалтерського обліку полягає не в економії часу на вирішення облікових задач, а в наданні адміністрації максимально можливої інформації із задовільною точністю і в мінімально стислі строки. Наукові погляди П. Гарньє про важливу функціональну місію облікової інформації в управлінському процесі були аргументовані в законі, що інтерпретувався так: "Цінність бухгалтерської інформації зменшується пропорційно квадрату часу, витраченого на її одержання" [1, с. 113].

У відповідності до парадоксу Л.А. Бернстайна, чим більше документів, покликаних забезпечити інформацією управління, тим більша невизначеність, пов'язана з прийняттям рішень. Відповідно, не можна множити без необхідності обсяг бухгалтерських даних, а завдання добре організованого документообігу полягає в прискоренні руху документів [16, с. 177—178].

Постіндустріальний розвиток суспільства модернізує систему управління бізне-

Таблиця 1. Інтерпретація поняття "електронний документ"

Поняття	Інтерпретація
Електронний документ	документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа
Електронний розрахунковий документ	документ, інформація в якому представлена у формі електронних даних, уключаючи відповідні реквізити розрахункового документа, який може бути сформований, переданий, збережений і перетворений у візуальну форму представлення електронними засобами
Електронний документ	це задокументована інформація, представлена в електронній формі, тобто в тому вигляді, придатному для сприйняття людиною з використанням електронних комп'ютерних машин, а також для передачі по інформаційно-телекомунікаційним мережам або обробці в інформаційних системах
Електронний документ	документ, створений за допомогою засобів комп'ютерної обробки інформації, який може бути підписаний електронною підпискою (ЕП) і збережений на електронному носії у вигляді файлу відповідного формату
Електронний документ	1) матеріал, який зафіксований на спеціальних носіях (диски, USB-флешки, додаткове обладнання); 2) найбільш актуальна форма існування всіх сучасних файлів, що містять в собі величезну кількість важливої інформації
Електронний документ	це сукупність даних, зафіксованих на матеріальному носії і / або переданих по електронних каналах зв'язку з реквізитами, що дозволяють ідентифікувати цю інформацію та її автора. Електронний документ може створюватися на основі документа на паперовому носії, на основі іншого електронного документа або породжуватися в процесі інформаційної взаємодії між сторонами без будь-яких прообразів
Електронний документ	1) форма подання документа у вигляді безлічі взаємопов'язаних реалізацій в електронному середовищі і відповідних їм взаємопов'язаних реалізацій в цифровому середовищі; 2) документ, в якому інформація представлена в електронно-цифровій формі; 3) інформація, представлена у формі набору станів елементів обчислювальної техніки, інших засобів обробки, зберігання та передачі інформації, що може бути перетворена в форму, придатну для однозначного сприйняття людиною і має атрибути для ідентифікації
Електронний документ	документ, в якому інформація представлена в електронно-цифровій формі і який, як юридично повноцінний аналог паперового документа, створений, передається і зберігається за допомогою програмних і технічних засобів, прийнятих в експлуатацію в компанії; може бути представлений у формі, зрозумілій для сприйняття людиною, в тому числі в паперовій формі; містить реквізити, що дозволяють його ідентифікувати, а також перевірити його справжність і цілісність

Джерело: складено за матеріалами [2—6; 10; 13; 18].

сом. Останнім часом значної популяризації набувають процеси трансформації інформаційної інфраструктури підприємства. Враховуючи вищезазначене, доцільно наголосити, що в реаліях сьогодення існують об'єктивні причини зародження нового етапу менеджменту, якому притаманний когнітивно-інноваційний характер. Поява нових складових компонентів управлінського процесу є наслідком еволюції розвитку як системи менеджменту, так і національної та світової економіки.

Відповідно, актуалізується необхідність впровадження інформаційних технологій управління бізнесом, що супроводжується посиленням потреби автоматизації.

Практичне застосування інформаційних технологій уможливорює організацію електронного документообігу облікового процесу. Перманентною компонентою електронного документообігу є електронний документ.

Незважаючи на зрозуміле тлумачення поняття "електронний документ", доцільно наголосити, що в науковому лексиконі існує безліч точок зору на його інтерпретацію. В таблиці 1 представлено узагальнення визначень поняття "електронний документ" з різних інформаційних джерел (економічних словників, нормативно-правових документів та ін.).

Компаратистика понять "електронний документ", представлених в таблиці 1, дозволяє констатувати про існування певного плюралізму в інтерпретації, але йому не притаманні суттєві протиріччя. Наукова аргументація онтології електронного документа, як поняття обліково-економічної науки, дозволяє виділити кілька іманентних ознак, за якими:

— під електронним документом розуміють документ, інформацію, матеріал, форму існування файлів, сукупність даних;

— формат обробки даних — електронно-цифровий;

— наявність в документі обов'язкових реквізитів.

Виходячи з теоретичного тлумачення електронного документа, виникає необхідність виокремити сукупність особливостей безпаперового обліку, яким властиві як переваги, так і недоліки.

Таким чином, основні позитивні особливості безпаперового обліку можуть бути зведені до такого переліку:

— чітка алгоритмізація організації облікового процесу;

— автоматизація обліково-економічних процесів забезпечує вищий рівень позиціонування контрольної функції менеджменту;

— безпаперова бухгалтерія сприяє зниженню трудомісткості організації облікового процесу на підприємстві;

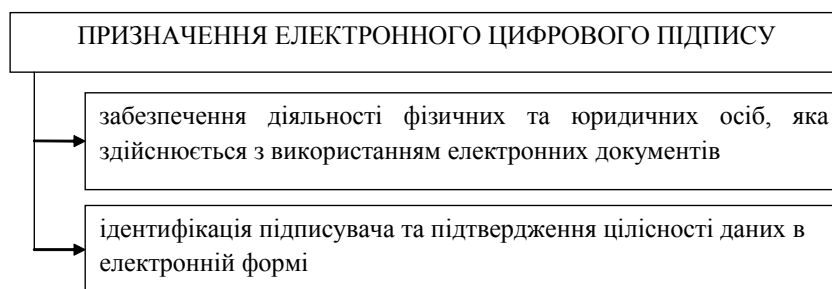

Рис. 1. Призначення електронного цифрового підпису

— домінування принципу інтерактивності в процесі збирання, обробки та архівування обліково-економічної інформації;

— одночасна обробка, використання обліково-економічної інформації декількома виконавцями;

— створення та використання ефективної системи перевірки правильності, своєчасності складання документів бухгалтерського обліку;

— мобільність акумуляції інформації у потрібному форматі;

— автоматизований режим перевірки порівнянності показників форм фінансової звітності;

— експорт бухгалтерських документів, показників, розрахункових індикаторів до текстових процесорів;

— проведення комплексної діагностики діяльності підприємства в комп'ютерному середовищі за допомогою використання додаткових програмних продуктів економічного аналізу, імітаційних моделей дослідження;

— безпаперовий облік суттєво трансформує пріоритетність функцій бухгалтерського документа, домінуючу позицію серед яких відведено інформаційній, аналітичній, контрольній та доказовій функціям;

— своєчасна ідентифікація латентних ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища фінансово-господарської діяльності підприємства;

— можливість ведення бухгалтерського та податкового обліку в одній програмі, яка використовується для організації безпаперової бухгалтерії;

— аналітичне налаштування параметрів комп'ютерних програм для вдосконалення системи бухгалтерського обліку в напрямі креативності;

— автоматизація контрольних заходів та процедур;

— зменшення кількості помилок в бухгалтерському обліку;

— зменшення кількості викривлень фінансової звітності внаслідок шахрайства;

— можливість ручного коригування даних бухгалтерського обліку;

— зменшення кількості паперових потоків документів бухгалтерського обліку;

— можливість подання звітності до відповідних установ за допомогою мережі Internet.

Поряд з цим, представлений перелік переваг безпаперової бухгалтерії доцільно доповнити недоліками, які можуть мати місце в практичному аспекті:

— недосконала законодавчо-нормативна база з питань організації безпаперової бухгалтерії;

— потреба в постійному оновленні програмного продукту, який використовується для організації безпаперового обліку;

— додаткові фінансові витрати пов'язані з придбанням, оновленням програмного продукту та навчанням працівників;

— недосконала система обліку, контролю та архівації бланків документів суворої звітності;

— ненадійна система інформаційної безпеки.

Перераховані недоліки не є свідченням того, що в сфері інформаційної системи України не здійснюються заходи, які в практичному аспекті сприяють підвищенню рівня безпеки даних бухгалтерського обліку.

Важливою умовою забезпечення інформаційної безпеки є застосування електронного підпису в якості інструменту цілісності інформації в процесі організації безпаперового обліку.

У відповідності до Закону України "Про електронний цифровий підпис", електронний цифровий підпис — вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача. Електронний цифровий підпис накла-

**Таблиця 2. Характеристика
нормативно-правового регулювання використання
електронного цифрового підпису**

Нормативно-правовий документ	Розділ/ глава/стаття /пункт	Сутність нормативно-правового регулювання
Закон України «Про електронний цифровий підпис» [14]	Статті 1–14; 17; 18	Визначено інтерпретацію термінів (електронний підпис, електронний цифровий підпис (ЕЦП), засіб електронного цифрового підпису, особистий ключ, відкритий ключ, засвідчення чинності відкритого ключа, сертифікат відкритого ключа, посилений сертифікат відкритого ключа, акредитація, компрометація особистого ключа, блокування сертифіката ключа, підписувач, послуги електронного цифрового підпису, надійний засіб електронного цифрового підпису, захищений носій особистих ключів); характеристики суб'єктів правових відносин у сфері послуг ЕЦП; правовий статус ЕЦП; призначення ЕЦП; особливості застосування ЕЦП; вимоги до сертифіката ключа; права та обов'язки підписувача; права та обов'язки центра сертифікації ключів; повноваження акредитованого, засвідчувального центрів, центрального засвідчувального та контролюючого органів; умови скасування, блокування, поновлення посиленого сертифіката ключа; умови визнання іноземних сертифікатів ключів
Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [13]	Стаття 6	Для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис. Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [8]	П.2.5.	Документ має бути підписаний особисто, а підпис може бути скріплений печаткою. Електронний підпис накладається відповідно до законодавства про електронні документи та електронний документообіг
Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [6]	Глава 11 П.1.15	При здійсненні розрахунків за допомогою систем дистанційного обслуговування обов'язковим реквізитом електронного розрахункового документа повинен бути електронний підпис/електронний цифровий підпис відповідно до вимог, установлених нормативно-правовим актом Національного банку з питань застосування електронного підпису в банківській системі України
Положення про застосування електронного підпису в банківській системі України [9]	Розділи 1-7	Визначено інтерпретацію термінів (електронний підпис (ЕП), ЕЦП, ЕЦП Національного банку України, ЕЦП, прирівняний до власноручного підпису, ЕЦП юридичної особи, електронні дані, простий ЕП, простий ЕЦП); види ЕП у банківській системі; умови застосування ЕЦП, прирівняного до власноручного підпису, ЕЦП юридичної особи, ЕЦП НБУ, простого ЕЦП, простого ЕП
Порядок застосування стандартів у сфері електронного цифрового підпису (проект) [11]	П.3	Електронний цифровий підпис – вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача
Порядок надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами – юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу [12]	Розділ 5 п. 1	Фінансові компанії (у тому числі фінансові компанії – управителі, фінансові компанії – адміністратори, фінансові компанії групи А і групи Б), фінансові установи – юридичні особи публічного права, довірчі товариства та лізингодавці подають звітність, передбачену цим Порядком, в електронній формі з дотриманням вимог Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг». Обов'язковим реквізитом такої звітності є електронний цифровий підпис відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис»

дається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа [14].

На рисунку 1 представлено призначення електронного цифрового підпису [14].

Використання електронного цифрового підпису в практичній діяльності підприємств регламентується значною кількістю нормативно-правових документів. У таблиці 2 представлено характеристику нормативно-правового регулювання використання цифрового підпису.

З урахуванням вищевикладеного, доцільно зазначити, що впровадження в практику безпаперового обліку сприяє оперативному отриманню деталізованої інформації про господарські операції, що здійснюються на підприємстві. Так, алгоритм організації облікового процесу передбачає послідовне акумулювання, обробку та узагальнення інформації про господарську операцію з чіткою диференціацією на низку взаємопов'язаних етапів, які передбачають введення даних про господарську операцію, формування бланків первинних доку-

ментів, відеограм, машинограм, архівування інформації (документів), а також експорт електронних первинних документів, реєстрів аналітичного, синтетичного обліку, звітності до текстових процесорів та їх представлення в паперовій формі.

ВИСНОВКИ

На основі проведених досліджень, можна впевнено зазначити, що впровадження безпаперової бухгалтерії сприяє значному підвищенню ефективності організації облікового процесу на інноваційній основі. Електронний документообіг забезпечує поетапне системне фіксування, обробку та архівацію інформації про здійснювані господарські операції на підприємстві; організацію електронного обміну інформацією між різними ієрархічними рівнями управління бізнес-суб'єкта; оперативне генерування достовірної облікової інформації для ідентифікації аксіологічних стратегічних управлінських ініціатив та ін.

Однак на сьогодні існує значна кількість питань, пов'язаних з використанням безпаперової бухгалтерії в практичному аспекті, які потребують подальшого поглибленого вивчення, наукового обґрунтування. Враховуючи масштабний діапазон значущості тематики, перспектива наукових досліджень не має часового діапазону і є актуальною для вивчення.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку 7.050106 "Облік і аудит": В 2-х частинах. Ч. II: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності. — 2-е вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП "Рута", 2008. — 512 с.
2. Електронний документообіг [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uakey.com.ua/index.php?num_text=7365
3. Електронний документ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/fin2/6134>
4. Електронний документ [Електронний документ]. — Режим доступу: https://technical_translator_dictionary.academic.ru/277566
5. Електронний документ [Електронний ресурс] // Словарь Лопатникова (Общэкономический и экономико-математический объяснительный словарь). — Режим доступу: <http://slovar-lopaticnikov.ru/slovar/ei/elektronnyj-dokument>
6. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України № 22 від 21.01.2004. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
7. Канцуров О.О. Суспільна основа регулювання бухгалтерського обліку / О.О. Канцуров // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. — 2014. — № 2. — С. 88—96.
8. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.1995. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
9. Положення про застосування електронного підпису в банківській системі України [Електронний ресурс]: постанова Правління Національного банку України № 78 від 14.08.2017. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0078500-17>
10. Понятие электронного документа [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://its.lc.ru/db/eldocs#content:12:hdoc>
11. Порядок застосування стандартів у сфері електронного цифрового підпису (проект) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/publish/article;jsessionid=326D5E4A2B42-30EA3DC181E7D2CC2218?art_id=38877&cat_id=38837
12. Порядок надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами — юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами — суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу [Електронний ресурс]: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 27 від 27.01.2004. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0431-04>
13. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс]: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
14. Про електронний цифровий підпис [Електронний ресурс]: Закон України від 22.05.2003 № 852-IV. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
15. Пушкар М. Структура системи обліку в економіці знань / М. Пушкар // Інститут бух-

галтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнар. зб. наук. пр. — 2016. — Вип. 3. — С. 7—18.

16. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 496 с.

17. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс]: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>

18. Что такое электронный документ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://documentooborot.com/dokument/elektronnyj-dokument.html>

References:

1. Butynets, F.F. (2008), *Istoriia bukhgalterskoho obliku* [History of accounting], Ruta, Zhytomyr, Ukraine.

2. Accredited Key Certification Center Ukraine (2018), "Electronic document management", available at: https://uakey.com.ua/index.php?num_text=7365 (Accessed 20 April 2018).

3. Academic (2018), "Electronic document", available at: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/fin2/6134/> (Accessed 20 April 2018).

4. Academic (2018), "Electronic document", available at: https://technical_translator_dictionary.academic.ru/277566 (Accessed 20 April 2018).

5. Dictionary of Lopatnikov (2018), "Electronic document", available at: <http://slovar-lopatnikov.ru/slovar/ei/elektronnyj-dokument> (Accessed 20 April 2018).

6. National Bank of Ukraine, (2004), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "Instruction on cashless settlements in Ukraine in national currency", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04> (Accessed 20 April 2018).

7. Kantsurov, O.O. (2014), "Public basis of accounting regulation", *Bukhgalterskyi oblik, analiz ta audyt: problemy teorii, metodolohii, orhanizatsii*, vol. 2, pp. 88—96.

8. Ministry of Finance of Ukraine (1995), "Order of the Ministry of Finance of Ukraine "Provision on documentary accounting records", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (Accessed 20 April 2018).

9. National Bank of Ukraine (2017), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "Provisions on the application of electronic signature in the banking system of Ukraine",

available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0078500-17> (Accessed 20 April 2018).

10. 1C (2018), "Concept of electronic document", available at: <https://its.1c.ru/db/eldocs#content:12:hdoc> (Accessed 20 April 2018).

11. State Service for Special Communications and Information Protection of Ukraine (2018), "Procedure for the application of standards in the field of electronic digital signature", available at: http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/publish/article;jsessionid=326D5E4A2B42-30EA3DC181E7D2CC2218?art_id=38877&cat_id=38837 (Accessed 20 April 2018).

12. State Commission for Regulation of Financial Services Markets of Ukraine (2004), "Regulation of the State Commission for Regulation of Financial Services Markets of Ukraine "The procedure for reporting by financial companies, financial institutions - legal entities of public law, trust companies, as well as legal entities - economic entities, which in their legal status are not financial institutions, but have the statutes and regulations of the Financial Services Commission or The National Financial Services Commission has the opportunity to provide financial leasing services", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0431-04> (Accessed 20 April 2018).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "About electronic documents and electronic document circulation", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (Accessed 20 April 2018).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "About electronic digital signature", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/852-15> (Accessed 20 April 2018).

15. Pushkar, M. (2016), "The structure of the accounting system in the knowledge economy", *Instytut bukhgalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii : mizhnar. zb. nauk. pr.*, vol. 3, pp. 7—18.

16. Sokolov, Ya.V. (2003), *Osnovy teoryi bukhgalterskoho ucheta* [Fundamentals of accounting theory], Fynansy y statystyka, Moscow, Russia.

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "Strategy for the development of the information society in Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (Accessed 20 April 2018).

18. documentooborot.com (2018), "What is an electronic document?", available at: <http://documentooborot.com/dokument/elektronnyj-dokument.html> (Accessed 20 April 2018).

Стаття надійшла до редакції 25.04.2018 р.